Інститут фізіології ім. О.О. Богомольця
Національної академії наук України
Силабус освітньої компоненти

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

МОК5

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення (22 Охорона здоров`я)

Спеціальність І2 (222) «Медицина»

Ступінь освіти Доктор філософії

Освітньо-наукова програма Медицина (Патологічна фізіологія)

Статус Навчальна дисципліна обов`язкового компонента з фахового переліку

Форма навчання Денна / заочна

Семестровий контроль Диференційований залік

Курс	1
Семестр	2

ECTS	3
Годин	90

Розподіл годин

Аудиторні години		Самостійна робота
Лекції	Практичні/Семінари	
18	16	56

	Лекція	Практичні/семінарські
ПІБ	Пурнинь Олена Едуардівна	Лук`янець Олена Олександрівна
Посада	Старший науковий співробітник відділу Фізіології нейронних мереж	Заст. директора з наукової роботи
Вчене звання	-	Проф., чл.-кор. НАН України
Науковий ступінь	кандидат біологічних наук	доктор біологічних наук
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0003-3346-5819	https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602097988
e-mail	riss@biph.kiev.ua	elena@biph.kiev.ua

Розроблено к.б.н. Пурнинь О.Є.

Гарант ОНП
д.м.н. Євген МОІСЕЄНКО

Поточна редакція від «26» серпня 2026 р.

Зав. відділу «Випускова кафедра»
д.б.н., проф. Катерина РОЗОВА

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання навчальної дисципліни є формування в аспірантів цілісного комплексу дослідницьких, методологічних, комунікативних компетентностей, необхідних для ефективного розроблення, виконання й захисту дисертаційного проєкту відповідно до чинних вимог законодавства України, а також підготовка здобувачів до інтеграції у світовий науковий простір і ведення фахової наукової дискусії.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Ознайомити здобувачів із нормативно-правовою базою здобуття ступеня PhD в Україні, процедурами попередньої експертизи та захисту у разових спеціалізованих вчених радах.

Засвоїти стандарти академічної доброчесності, наукової етики, правового захисту інтелектуальної власності та біоетичних норм (при роботі з лабораторними тваринами та залученні людей до експериментів).

Опанувати методологію формування дисертаційного проєкту: від формулювання наукової проблеми та висунення гіпотез до структуризації роботи й укладання анотованих бібліографій.

Опанувати цифрові інструменти дослідника (бібліографічні менеджери, бази даних Scopus/WoS, етичне використання інструментів ШІ у науковій діяльності).

Розвинути навички усної та письмової наукової комунікації (українською та англійською мовами), виступу на конференціях, ведення дискусій та презентації власного наукового проєкту.

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Розробка та презентація дисертаційного проєкту» присвячена ознайомленню аспірантів із нормативними документами і чинними вимогами до написання та захисту дисертаційних робіт для отримання ступеня доктор філософії в Україні, принципами академічної доброчесності, типовою структурою дисертації, процедурами проходження захисту дисертаційної роботи.

Аспіранти навчаться представляти й захищати дисертаційні проекти; укладати анотовані бібліографії.

Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Розробка дисертаційного проєкту та наукова комунікація» є обов'язковою дисципліною для всіх аспірантів 1-го року навчання. Мета даного курсу полягає в ознайомленні аспірантів з нормативними документами та чинними вимогами законодавства України відносно проведення науково-дослідних робіт у відповідності з етичними нормами поводження з лабораторними тваринами, добровольцями та пацієнтами, які залучені до наукових експериментів; вимогами до написання дисертаційних робіт для отримання ступеня доктор філософії, типовою структурою дисертацій, процедурами проходження їх захисту та принципами академічної доброчесності.

Необхідні навички

Інформаційно-аналітичні навички: Аспіранти мають вміти працювати з науковою літературою та іншими джерелами інформації; визначати коло джерел для дослідження. Навички критичного аналізу, систематизації, порівняння та інтерпретації наукових даних і фактів.

Мовні та комунікативні навички: Вільне володіння державною (українською) мовою для викладу наукових думок усно та письмово. Володіння іноземною мовою (англійською) на рівні, достатньому для читання фахової наукової літератури, опрацювання публікацій та

підготовки матеріалів (не нижче В2). Базові навички публічного виступу, аргументації власної позиції та ведення фахової дискусії.

Цифрові та комп'ютерні навички: Впевнене користування базовим програмним забезпеченням (Microsoft Office, Google Docs, текстові та табличні редактори). Навички створення візуальних матеріалів і мультимедійних презентацій (PowerPoint, Canva тощо). Базове розуміння алгоритмів пошуку в мережі Інтернет та принципів роботи з електронними бібліотеками й каталогами.

Дослідницькі та організаційні навички: Базові знання з методології наукових досліджень за обраною спеціальністю.

Після засвоєння навчальної дисципліни аспіранти мають продемонструвати такі компетентності та програмні результати навчання за освітньою програмою:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових і складних ідей, формування системного наукового світогляду.

ЗК4. Здатність проводити наукові дослідження на професійному рівні, здійснювати управління науковими проєктами та приймати автономні рішення, дотримуватись норм безпеки, діяти творчо, ініціативно та наполегливо при вирішенні дослідницьких і клінічно-орієнтованих проблем.

ЗК5. Здатність дотримуватися етичних принципів, норм академічної доброчесності та біоетики у професійній діяльності, застосовувати адекватні методи ефективної взаємодії з представниками різних груп (професійних, соціальних, культурних).

ЗК6. Здатність застосовувати у професійній діяльності сучасні знання з різних наук, у тому числі міждисциплінарного характеру.

ЗК7. Здатність критично мислити, оцінювати достовірність, відтворюваність та якість виконуваних досліджень і публікацій.

ЗК8. Здатність працювати у міжнародному науковому контексті, у міждисциплінарній команді, мотивувати інших у досягнені поставленої мети, формувати позитивні та продуктивні стосунки з колегами.

Спеціальні(фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність планувати і здійснювати комплексні оригінальні біомедичні дослідження в галузі патологічної фізіології, створювати і інтерпретувати нові знання щодо етіології, патогенезу та системних механізмів розвитку патологічних процесів.

Здатність самостійно формулювати наукову проблему, висувати інноваційні гіпотези щодо механізмів ушкодження, компенсації та адаптації організму, розробляти дизайн дослідження на адекватних моделях патологічних станів, отримувати результати із суттєвою науковою новизною, підтверджені публікаціями у провідних міжнародних виданнях (Scopus/WoS).

СК2. Демонструвати детальне розуміння предметної бази патологічної фізіології, компетентність у використанні наукового обладнання та прецизійних методів експериментальної патофізіології.

Здатність до системного аналізу регуляторних механізмів, обґрунтування етологічних, генетичних та середовищних чинників патогенезу, володіння концептуальними знаннями про регуляцію серцево-судинної, дихальної, ендокринної та імунної систем, молекулярних та системних основ хвороби. Здатність професійно застосовувати методи електрофізіології,

оптичної реєстрації та молекулярно-біологічного аналізу, а також алгоритми машинного навчання (AI) для вивчення патогенетичних механізмів на рівні клітин, тканин та органів.

СК3. Компетентність аналізувати дані експериментальних і клінічних досліджень біофізичних, молекулярно-фізіологічних механізмів розвитку патологічних процесів.

Глибоке розуміння фізико-хімічних основ порушень структури та функції біомембран, дизрегуляції іонних каналів та рецепторів, а також механізмів клітинної сигналізації в нормі та при моделюванні патологічних станів. Вміння застосовувати середовище R/RStudio або Python для статистичного аналізу, візуалізації та математичного моделювання.

СК4. Здатність усно і письмово презентувати, аргументувати та захищати результати наукових досліджень українською та англійською мовами, аналізувати англомовні наукові тексти за напрямом досліджень.

СК5. Здатність виявляти, формулювати та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі патологічної фізіології та експериментальної медицини, оцінювати та забезпечувати якість досліджень.

СК8. Здатність до інтеграції у світовий науковий простір та провадження фахової наукової дискусії. Здатність представляти результати досліджень на міжнародних форумах, вести професійний діалог зі світовою науковою спільнотою та брати участь у розробці міждисциплінарних міжнародних проєктів у галузі Life Sciences.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН2. Системні знання для інтерпретації механізмів розвитку типових патологічних процесів на організмовому, органному, клітинному та молекулярному рівнях.

ПРН4. Універсальні навички дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження, чіткого й деталізованого викладу наукових результатів, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, пошуку інформації в спеціалізований літературі з використанням фахових журналів, баз даних і клінічних реєстрів.

ПРН5. Здатність вести спеціалізовані наукові семінари та публікувати наукові статті у наукових виданнях медико-біологічного профілю.

ПРН6. Здатність підготувати та успішно захистити дисертаційну роботу на основі індивідуальних досліджень, а також коректно використовувати (та визнавати) результати інших членів наукової групи.

ПРН8. Ініціювання, планування, реалізація послідовного процесу наукового дослідження, що дає змогу переосмислити наявні уявлення про патогенез та створити нове цілісне знання і/або професійну практику, розв'язувати важливі теоретичні і практичні проблеми патологічної фізіології з дотриманням норм академічної етики, доброчесності і врахуванням соціальних, економічних, екологічних аспектів.

ПРН9. Здатність до аналізу і синтезу систем, об'єктів і процесів у нормальному та патологічно зміненому організмі за допомогою комп'ютерних моделей і інформаційних технологій.

ПРН10. Використання академічної української та іноземної мови у професійній діяльності, вільне спілкування з колегами, науковою спільнотою та суспільством в цілому.

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

ПРН11. Демонстрація значної авторитетності, інноваційності, високого ступеня самостійності, відданість розвитку передових ідей у контексті професійної та наукової діяльності.

ПРН12. Здатність організовувати та координувати роботу наукової лабораторії чи дослідницької групи, забезпечуючи дотримання біоетичних стандартів, техніки безпеки та законодавчих норм.

ПРН13. Забезпечення безперервного саморозвитку і самовдосконалення, відповідальність за професійний розвиток інших.

МЕТОДИКА ОПАНУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Навчання здійснюється на основі студентоцентрованого підходу та стратегії взаємодії викладача та здобувача для засвоєння здобувачами матеріалу та розвитку у них практичних навичок, формою занять є лекції, семінари, самостійна робота. Для лекційних занять використовуються пояснювально-ілюстративний метод, для проведення практичних занять та виконання завдань використовується частково-пошуковий та дослідницький методи навчання, при яких викладач ставить перед здобувачами проблему, і ті вирішують її самостійно або під керівництвом викладача, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, методи.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

№	Тема	Кількість годин		
		Л	Пр/С	СР
Змістовий модуль 1. Структура дисертаційного проекту				
1	**Нормативна база здобуття ступеня PhD та складові дисертаційного дослідження.** Вимоги до структури дисертації, визначення проблеми, мети, завдань, об'єкта та предмета.	2	0	6
2	**Наукова робота та її складові.** Академічна доброчесність та цитування. Запобігання плагіату, авторське право та етичне використання інструментів штучного інтелекту (AI) у науковій діяльності.	2	0	8
3	**Бібліографічна підготовка**. Робота з базами даних (Scopus, Web of Science, PubMed) та укладання анотованої бібліографії.	2	0	8
4	**Етика науковця, біоетика та біобезпека.** Принципи поводження з лабораторними тваринами та залучення людей/пацієнтів до експериментальних досліджень.	2	0	8
Змістовий модуль 2. Презентація результатів дослідження				
5	**Пошук, накопичення та обробка наукової інформації.**	3	0	8

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

6	**Академічне письмо та підготовка наукових публікацій.** Структура статті за стандартом IMRAD, вибір фахового журналу. Цитування творів та академічна доброчесність.	2	2	8
7	**Стилі сучасної української літературної мови** у професійному спілкуванні, академічна термінологія. Робота з рецензентами.	2	0	5
8	**Риторика і мистецтво презентації.** Підготовка візуальних матеріалів (слайди, постери), публічний виступ.	2	2	7
9	**Наукова полеміка та культура наукового спілкування.** Аргументація та ведення фахової дискусії.	2	2	8
Всього годин:		**18**	**6**	**66**

Л – Лекції
Пр/С – Практичні / Семінари
СР – Самостійна робота

Теми семінарських/практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наука XXI. Широкий спектр тем, пов'язаних з наукою XXI століття.	2
2	Свідомість, де вона знаходиться, для чого потрібна? Дослідження людської свідомості.	2
3	Положення законодавства про академічну відповідальність здобувачів вищої освіти, аналіз нормативних документів МОН та НАЗЯВО. Чітке визначення мети, завдань, об'єкта та предмета власного дослідження.	2
4	Аналіз коректності цитування, самоцитування та використання запозичених результатів. Етичні межі застосування ШІ (ChatGPT, Claude тощо) у науковій діяльності. Правила роботи з комітетами з біоетики (форми інформованої згоди, протоколи використання тварин ARRIVE/3R).	2
5	Методологія аналізу та систематизації фахових джерел. Пошук та оцінка фахових журналів (квартилі Q1–Q4, імпакт-фактор, перевірка на «хижацькі» видання). Структура наукової статті.	2
6	Типові синтаксичні, лексичні та стилістичні помилки. Уніфікація термінології та збереження академічного тону.	2
7	Правила створення ефективних презентацій (слайдів) та наукових постерів (BioRender, Canva, PowerPoint).	2
8	Виступ кожної/кожного з аспірантів із доповіддю та презентацією розробленого дисертаційного проєкту (до 7 хв). Серія запитань та фахова дискусія з викладачем і групою. Оцінювання здатності аргументувати та захищати власні наукові ідеї.	2

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні складові дисертаційного дослідження.	6
2	Визначення об'єкта та предмета дослідження, його мети та завдань. Складання плану роботи.	8
3	Бібліографічна підготовка. Укладання анотованої бібліографії. Підбір джерел. Визначення методологічного та теоретичного інструментарію для їх опрацювання.	8
4	Етика наукових публікацій: норми цитування, запозичення ідей та формулювань.	8
5	Пошук фахової літератури за темою дисертаційного дослідження у базах Scopus, Web of Science, PubMed; інтеграція джерел у референс-менеджерах; укладання анотованої бібліографії.	8
6	Навички критичного аналізу наукових текстів.	8
7	Стилістика наукового тексту. Усунення мовних штампів, плеоназмів та розріджування термінологічної бази (деспеціалізація, безконтрольні запозичення, штучний інтелект). Український правопис. Структура анотації.	5
8	Підготовка дисертаційного проекту. Розробка візуальних матеріалів спеціалізованих програмах; написання та хронометраж тексту.	7
9	Наукова полеміка та культура наукового спілкування. Систематизація розроблених матеріалів та підготовка до виступу й фахової дискусії.	8
Всього годин		**66**

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Усне опитування на семінарських/практичних заняттях (1-10 балів), виконання письмових завдань. Заохочуючі бали (1-5 балів за курс) можуть застосовуватись при експрес-опитуванні в процесі лекції (на розуміння її суті). Поточний контроль максимально 60 балів, підсумковий тест (диф.залік) – максимально 40 балів. Сумарна оцінка за курс формується, виходячи з максимальної кількості балів - 100. Отримана в такий спосіб оцінка є підсумковою заліковою.

Поточний контроль

№	Контрольний захід	Бали
1	Активність на лекційних заняттях (відповіді на запитання, участь в обговоренні тощо)	1 бал, максимально 10
2	Вирішення завдань	6-8 балів, максимально 60
3	Доповіді на заняттях	2 бали, максимально 10
	Разом	**60**

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за шкалою закладу вищої освіти / Institutional Grad		Мін. Бал / Min. marks	Макс. Бал / Max. marks	Оцінка ЄКТС / ECTS grade
Екзамен / Exam	**Диф.Залік / Test**			
Відмінно /Excellent	Зараховано / Passed	90	100	A
Добре / Good	Зараховано / Passed	82	89	B
		74	81	C
Задовільно / Satisfactory	Зараховано / Passed	64	73	D
		60	63	E
Незадовільно / Fail	Не зараховано / Fail	35	59	Fx
		1	34	F
Оцінки "Відмінно" "Добре" "Задовільно" виставляються за результатами складання екзаменів. Оцінка "Зараховано" виставляється за підсумками заліків				

Засвоєння аспірантом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Додаткові умови допуску до заліку:
У разі виникнення спірних питань щодо не допуску аспірантів до дифзаліку, вони вирішуються лектором дисципліни спільно із завідувачем кафедри.

ПОЛІТИКА ТА КОНТРОЛЬ

Відвідування занять є обов'язковим для всіх аспірантів. Відвідування лекцій (та відсутність на них) не оцінюється.

Виконання практичних, лабораторних робіт та індивідуальних завдань є обов'язковим.

Матеріал занять, які були з тих чи інших причин пропущені, необхідно опановувати самостійно.

У системі оцінювання значною є питома вага балів за активність здобувача на заняттях. Сума заохочувальних балів не може перевищувати 10% від суми балів, що отримуються протягом семестру (разом не більше 10 балів).

Індивідуальні завдання: задачі перевіряються асинхронно через систему Гугл Клас, міні-доповіді заслуховуються під час лабораторних занять, виділяється час на питання та обговорення, відповіді впливають на сумарну оцінку доповіді.

Терміни виконання модульних контрольних робіт оголошуються перед їх початком, робота, не представлена вчасно, не зараховується. Результати виконання контрольної роботи доповідаються здобувачом під час заняття. Результат модульної контрольної роботи для здобувача, який не з'явився на контрольний захід, є нульовим.

Пропущені контрольні заходи можна перескласти у визначений викладачем час з дозволу завідувача кафедри. Аспіранти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальної дисципліни та не подали обґрунтоване письмове пояснення причин пропущених занять, до семестрової атестації з відповідної дисципліни не допускаються.

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

Академічна доброчесність. Норми етичної поведінки

Усі роботи мають бути самостійними, з належними посиланнями на використані джерела. Плагіат, фабрикація або фальсифікація даних, повторне подання однієї роботи, використання чужих матеріалів без вказівки авторства, а також неправомірне використання штучного інтелекту заборонені. У разі виявлення порушень робота не оцінюється (0 балів) із правом повторного виконання за рішенням викладача. Політика та принципи академічної доброчесності визначені Законами України, положенням Інституту Про академічну доброчесність
https://biph.kiev.ua/images/7/70/Положення_Про_академічну_доброчесність_1777965318.pdf

Очікується дотримання етичної поведінки під час занять: повага до колег, доброзичливе обговорення, коректне використання візуальних і текстових матеріалів. Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені Статутом, відповідними законами, підзаконними актами України та відповідними положеннями Інституту
https://biph.kiev.ua/images/5/5e/ПОЛОЖЕННЯ_про_комісію_НЕтик.pdf,
https://biph.kiev.ua/images/0/06/Polozhennya_pro_osvitnyu_diyalnist_BIPH-pd-2026.pdf

Політика використання ШІ-інструментів

Дозволяється використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) як допоміжний інструмент, але не як заміну власній аналітичній та методичній роботі, зокрема для допомоги в написанні коду для аналізу, візуалізації даних тощо, попередньому редагуванні тексту, структуруванні, візуалізації або генерації ідей за умови перевірки фактичного матеріалу, критичного осмислення отриманого контенту та подання власної інтерпретації.

Загальні правила та норми етичного використання штучного інтелекту в освітньому процесі передбачають наступне:

- маркування згенерованого контенту
- використання ШІ не повинно порушувати принципи чесності, самостійності виконання завдань та коректного цитування джерел
- конфіденційна інформація про здобувачів освіти, працівників або фінансові операції не повинна завантажуватися в ШІ-системи
- будь-який контент, згенерований штучним інтелектом, має проходити перевірку людиною перед його використанням. ШІ не може бути автором наукової роботи, його використання має бути додатковим інструментом для аналізу даних або генерації ідей
- забороняється застосування ШІ для маніпуляції інформацією, фальсифікації наукових даних
- використання лише перевірених інструментів ШІ, які відповідають етичним стандартам та пройшли оцінку на відповідність. Заборонено використання програмного забезпечення та комунікаційного (мережевого) обладнання, включених до відкритого переліку забороненого до використання програмного забезпечення, який формує і веде Адміністрація Держспецзв'язку відповідно до Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 22.10.2025 No 1335, на підставі рішень про застосування санкцій. Не допускається використання ШІ-сервісів та іншого програмного забезпечення, розробленого державою-агресором, підсанкційними особами, а також сервісів, які не забезпечують належного рівня захисту даних або мають непрозорі умови їх обробки (Yandex Cloud, Yandex Cloud AI Hybrid, Yandex SpeechKit Box тощо).

У кожному виконаному завданні, доповіді чи презентації обов'язково зазначається, якщо були, то які саме були використані ШІ-інструменти та з якою метою. Рекомендовано використати генератор декларації **GAIDeT** для розкриття делегування завдань інструментам генеративного ШІ. https://panbibliotekar.github.io/gaidet-declaration/index-uk.html

РОЗРОБКА ДИСЕРТАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Аспіранти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами, та відповідно до положення про порядок розгляду апеляцій https://biph.kiev.ua/images/c/c3/Положення_щодо_запобігання_дискримінації.pdf

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базові:

1. Біоетика: від теорії до практики. Київ : ВД «Авіцена», 2021. 144 с.
2. Білавич Г. Основи риторики і красномовства. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2020. 211 с.
3. Важинський С.Е., Щербак Т.І., Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб./ – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для здобувачів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
5. Kandel E.R. et al. *Principles of Neural Science*, 6th ed., 2021
6. Етичний кодекс ученого України [Електронний ресурс] // «Бюлетень ВАК України», № 11. – К., 2011 / [Схвалено постановою загальних зборів НАН України від 15 квітня 2009, №2]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09#Text
7. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність. Сайт Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text
8. Постанова КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#n280
9. Постанова КМУ "Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії", від 12.01.2022 № 44 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-%D0%BF#Text
10. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02 груд. 2020 р. № 1556-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text
11. Наказ МОН 12.01.2017 № 40 "Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#n91

Додаткові:

1. Український правопис 2026 року https://mova.gov.ua/storage/app/sites/19/2026/rishennja-komisiji/01-03/sdm-ukrayinskii-pravopis-vidannia.pdf
2. Філософські основи наукових досліджень – Київ: Інтерсервіс, 2019. – 240 с.
3. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Біоетика та біобезпека: Підручник / В.М. Запорожан, М.Л. Аряєв. — К. : Здоров'я, 2013. - 456 с.
4. Montgomery D.C. *Design and Analysis of Experiments*, 10th ed., 2019.
5. Day R.A., Gastel B. *How to Write and Publish a Scientific Paper*, 9th ed., 2022.
6. Glasman-Deal H. *Science Research Writing for Non-Native Speakers of English*, 2nd ed., 2020.
7. Alley M. *The Craft of Scientific Presentations*, 2nd ed., 2013.
8. Silvia P.J. *How to Write a Lot*, 2nd ed., 2018.
9. Gopen G.D., Swan J.A. "The Science of Scientific Writing." *American Scientist*, 1990.

10. ICMJE. *Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals* (оновлюваний документ).
11. COPE. *Guidelines & Flowcharts for Editors and Authors*.
12. EQUATOR Network. Checklists: CONSORT 2010 (+extensions), PRISMA 2020, STROBE, ARRIVE 2.0, CARE.
13. ClinicalTrials.gov; WHO ICTRP (для клінічних досліджень).
14. Overleaf/LaTeX або MS Word шаблони журналів; NIH/NSF/ЄС (Horizon Europe) гайдлайни для заявок; ORCID-CV/NIH Biosketch.
15. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. Стандарт України. – Вид. офіц. – [Уведено вперше ; чинний від 2016-07-01]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 17 с.
16. Про внесення змін до Порядку формування Переліку наукових фахових видань, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 15 січня 2018 року № 32 . Наказ 18.11.2020 № 1437.
17. Закон України "Про авторське право і суміжні права"
18. Закон України "Про освіту " https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
19. Закон України "Про вищу освіту " https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text
20. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19
21. Наказ МОН "Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України" https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18
22. Закон України "Про доступ до публічної інформації"
23. Закон України "Про науково-технічну інформацію"
24. Закон України "Про інформацію"
25. Петренко В.О. Формування навичок критичного мислення здобувачів ступеня доктора філософії засобами дисципліни «академічна англійська» DOI https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-13-1-31
26. 1Культура фахового мовлення: Навчальний посібник / укл. Бабич Н. Д., Герман К. Ф., Ковтун А. А. та ін. Чернівці : Книги – ХХІ, 2014. 556 с.
27. Наказ МОН «Про затвердження Положення про порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, та надання їм академічної відпустки» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0509-24#Text

Інтернет-ресурси, електронні бібліотеки:

1. Офіційний сайт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО) — роз'яснення, кодекси та методичні рекомендації щодо академічної доброчесності. URL: https://naqa.gov.ua/
2. Реєстр наукових фахових видань України — офіційний перелік фахових видань категорії «А» та «Б». URL: https://nfv.ukrintei.ua/
3. Офіційний вебпортал парламенту України (Законодавство України) — база нормативно-правових актів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/
4. Zotero — безкоштовний відкритий референс-менеджер для збору, систематизації та оформлення бібліографічних посилань. URL: https://www.zotero.org/
5. Mendeley Reference Manager — бібліографічний менеджер та соціальна мережа для дослідників. URL: https://www.mendeley.com/
6. PubMed / MEDLINE — міжнародна пошукова база даних біомедичних публікацій та наукових статей Національної медичної бібліотеки США. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/
7. Scopus (Elsevier) — міжнародна наукометрична база даних та інструмент для відстеження цитованості. URL: https://www.scopus.com/
8. Web of Science (Clarivate Analytics) — реферативна наукометрична база даних. URL: https://www.webofscience.com/